Tfakkira ta' Annibale Preca

Ta' Marju Agius

F'NOVEMBRU tas-sena 1951 saret tfakkira f'Ħal Lija, tal-Għalliem, Kittieb u Edukatur tal-poplu Malti, Annibale Preca, f'għeluq il-50 sena minn mewtu.

Meta wasal il-waqt, il-Kumitat li kien twaqqaf għalhekk, ħa ħsieb biex tqassam librett li barra li ġie mżejjen bi xbieħa żgħira ta' A. Preca u ġewwa b'tagħrif qasir ħafna fuq ħajtu, programm, sunett, epigrafi, poeżija, innu u tagħrif ieħor.

Is-Sibt, 24 ta' Novembru 1951, saret Quddiesa solenni *de Requie* għal ruħ A. Preca, mill-Mons A. Buhagiar, b'mużika tas-Surmast F. Diacono, fil-Knisja Parrokkjali.

Fil-għaxija, il-Kumitat, il-Banda "Beatu Piju X", tfal, surmastrijiet u nies oħra ngabru qrib id-dar fejn kien joqgħod Preca. Imbagħad waslu d-Direttur ta' l-Edukazzjoni J.P. Vassallo; il-Ministru ta' l-Edukazzjoni, l-Avukat Fortunato Mizzi, u l-Kappillan tal-Parroċċa, Dun C. Lia, li ġew milqugħa mill-President. Wara li introduċa lill-Kappillan u l-bqija tal-Kumitat lill-Mi-

(*) Nieħdu pjaċir ingħarrfu illi s-Sur Marju Agius, wieħed mill-Imseħbin Akkademiċi tal-"Għaqda", kien wieħed mill-promuturi u maħtur President tal-Kumitat ta' din it-Tfakkira xierqa, sabiħa u patrijottika—*Nota tad-Direzzjoni.*

nistru ta' l-Edukazzjoni, il-President qara kelmtejn fuq l-okkażjoni u talab lill-Ministru sabiex jikxef l-irħama tat-Tfakkira li twaħħlet fil-faċċata tad-dar fejn għax u miet A. Preca.

Il-Ministru ta' l-Edukazzjoni kixef l-irħama fost id-daqq ta' l-innu Malti mill-Banda "Beatu Piju X" u qal kelmtejn fejn faħħar lil A. Preca għall-ħila tiegħu bħala kittieb tal-Malti u ta' ilsna oħra u bħala xempju tan-Nazzjonaliżmu Malti. Kif spiċċa, it-tfal bniet ta' l-Iskola tal-Gvern, kantaw innu b'ġieħ A. Preca taħt it-tmexxija tas-Surmast C. Costa.

Wara dan, il-Banda "B. Piju X", it-tfal ta' l-Iskola, is-surmastrijiet, il-Kumitat, id-Direttur ta' l-Edukazzjoni, il-mistednin u kotra ta' nies imxew għal ħdejn il-Knisja Parrokkjali. Kif waqaf id-daqq tal-Banda u t-tfal ta' l-Iskola poġġew kuruna mal-piramida tax-xellug taħt l-inkwatru bi xbieha ta' A. Preca, bħala Monument provviżorju, id-Direttur ta' l-Edukazzjoni, b'suġġett: "Preca Edukatur tal-Poplu Malti", qara u ta tagħrif fuq ix-xogħlijiet ta' Preca għall-ġid u għat-tagħlim tat-tfal u tal-poplu sew bħala surmast u kemm bis-sehem li ħa fil-kitba ta' kotba fosthom minn dawk tal-kollezzjoni tal-Mogħdija taż-Żmien, kitba li deherlu tiswa fi żmienna wkoll għall-kultura tajba tal-poplu.

Il-Banda "Beatu Piju X" daqqet programm ukoll fuq iż-żuntier, taħt it-tmexxija tas-Surmast A. Sammut, programm li għalkemm fl-aħħar, minħabba l-ħin, tgawda biss minn ftit nies, spiċċa tajjeb ukoll mis-Sur S. Mifsud li f'taħdita ta' xi ħames minuti, ipprova juri lil Preca bħala veru Patrijott.

Il-Ħadd, 25 ta' Novembru 1951, fil-għodu, tfajliet tal-Brigata Nazzjonali ta' Ransley, u subien tal-Brigata Nazzjonali Maltija, għamlu sfilata minn quddiem id-dar fejn kien joqgħod Preca sa quddiem il-Knisja tal-Parroċċa. Wara li żewġ żgħażagħ tal-Brigata Maltija u delegat tal-Każin "S. Andrija", poġġew kuruna, waħda fuq kull naħa tal-Monument provviżorju ta' Preca, l-Avukat G. Zammit, b'suġġett: "Preca Ħabib tal-Għerf", qara diskors fejn wera l-ħeġġa ta' A. Preca għall-istudju, u l-ġid li għamel lil kulħadd bil-għerf u l-kultura tajba tiegħu — taħdita li fiha qiegħed lil Preca ma' nies kbar oħra barranin.

Fil-għaxija, wara l-5.30, saret Akkademja mużiko - letterarja b'ġieħ lil A. Preca fil-Każin tal-Banda "Beatu Piju X", li kien imżejjen ukoll għall-okkażjoni b'ritratt ta' Preca fuq mejda żgħira fil-platea u bandiera bl-arma tal-Parroċċa ġo fond abjad, aħmar u isfar, imdendla fil-faċċata ġol-palk.

Wara daqq ta' l-Innu Malti u marċa Sinfonika mill-"Isouard String Orkestra", taħt it-tmexxija tas-Surmast Pace, il-President tal-Kumitat "Tfakkira A. Preca", qara diskors qasir bħala introduzzjoni ta' l-Akkademja, fejn qal li hu dmir li wieħed jagħmel tfakkira ta' min għamel ġieh lil art twelidu, fil-waqt li semma wkoll l-ammirazzjoni li kellu Preca lejn il-Parroċċa Villa Lija, fejn għax u ġie midfun wara mewtu.

Wara li s-Sur A. Bartolo, akkompanjat bil-pjanu mis-Surmast G. Grima, kanta l-"Ella Giammai M'amò", mill-opra "Don Carlos", ta' Verdi, is-Sur Nin Cremona qara diskors b'suġġett: "Preca bħala Filologu", li minnu wieħed seta' jifhem illi għalkemm ix-xjenza tal-Filoloġija kienet għadha fil-bidu tagħha, Preca, wara li għarbel sewwa l-Ilsien Malti ħallielna xogħol li jibqa' bħala l-ewwel trattat fuq is-sura organika tal-Lsien Malti.

Wara daqq melodjuż tal-"Pas Leger", tas-Surmast C. Pace, l-Avukat Prof. Aquilina qara diskors b'suġġett: "Preca fil-Letteratura Maltija", fejn wera lil Preca bħala wieħed fost il-kittieba ewlenin li għenu fil-bini tal-Letteratura tajba Maltija, għaliex għaraf il-ħtieġa tat-tagħlim tal-Malti għall-edukazzjoni tal-poplu, fil-waqt li rnexxielu jasal fejn wasal bl-istil ħelu, sempliċi u ċajtier tiegħu.

Wara d-daqq ta' "Pris D'Orient", ta' Pisani, ir-Rev. Prof. S.M. Zarb, O.P., qara diskors b'suġġett: "Preca bħala Edukatur Reliġjuż", fejn radd ħajr lin-nies ta' Ħal Lija talli għarfu jagħmlu tfakkira ta' l-imfaħħar A. Preca u fejn imbagħad wera s-sentiment reliġjuż fil-kitba ta' Preca billi semma fit-tul l-"Istorja Sagra" u l-"Istorja tal-Knisja" għall-poplu. Fl-aħħar il-Prof. Zarb wera kemm jixraq li l-kitba ta' A. Preca tinġabar flimkien u tibqa' tinqara.

Kull wieħed mit-tliet oraturi ġie introdott mill-President u kull diskors u l-orkestra ġew milqugħin b'ċapċip kbir ta' l-idejn. Fl-aħħar din l-Akkademja Nazzjonali li tibqa' msemmija fl-istorja tal-Malti u tal-Parroċċa Villa Lija spiċċat b'kant ta' l-Innu tas-Sur S. Mifsud, mużikat mis-Surmast C. Pace.

Wara li spiċċat l-Akkademja u l-Prof. Aquilina, f'isem il-"Għaqda tal-Malti (Università)", ta ritratt żgħir ta' A. Preca fi gwarniċ indurat lill-Kappillan għall-Mużew tal-Parroċċa, il-President tal-Kumitat tat-Tfakkira radd ħajr lil kull min għen biex tirnexxi t-Tfakkira u stieden lill-mistednin għal bikkjerata, li saret fuq fis-swali tal-Każin.